

Impressies veldexcursie Platteland en leefbaarheid

Donderdag 9 juni 2011

We beginnen onze excursie in De Kandelaar, het dorps huis van 's Heerenbroek. Aan tafel bij de groep Jacoline van de Wetering van Dorpsbelangen 's Heerenbroek, geboren en getogen in dit dorp onder de rook van Zwolle. Zij heeft de stad snel zien oprukken in de richting van haar dorp. Zowel letterlijk in de vorm van Stadshagen, de grote vinexlocatie van Zwolle, als figuurlijk in de veranderingen die het dorp doormaakt. "Wij mogen geen woningen meer bouwen, terwijl nu het laatste stuk groen tussen dorp en stad bebouwd dreigt te worden ('de driehoek'). Wij ervaren dat niet als een uitbreiding van het dorp. Het wordt ons opgelegd, zonder ruimte voor inbreng van onze wensen en plannen. Zo worden we een buitenwijk van Zwolle, terwijl we een stevige eigen dorpsidentiteit hebben en willen houden". Waar die identiteit uit bestaat? Ruimte, eigenheid, op jezelf maar ook aandacht voor burens, nuchter en praktisch. "Vaak moet je mensen ook op een bepaalde manier benaderen. Omdat bekend is hoe er over het algemeen wordt gedacht is er bepaalde intuïtie nodig om iets onder de aandacht te brengen. Voor buitenstaanders is dit moeilijk in te schatten en die kunnen helemaal de verkeerde aanpak kiezen. Daarbij komt dat men hier niet direct het achterste van de tong laat zien, import wil nog wel eens even orde op zaken stellen in het dorp, maar vaak werkt dat niet. Er is zoiets als een onzichtbare muur die de dorpingen wel zien en de buitenstaander niet".

Na de kennismaking vertrekken we richting Mastenbroek, de historisch polder tussen Zwolle en Kampen. Onderweg kijken we naar de boerderijen langs de weg. We zien boerderijen uit verschillende tijden. Mooie en lelijke, op een terp of met een losstaand woonhuis, met toekomstgerichte stallen of verouderde opstallen. De woonhuizen zijn veelal niet opgeknapt, wat volgens Jacoline bij de streek past: "liever een nieuwe trekker dan een nieuwe keuken". De toekomstbestendigheid van sommige bedrijven wordt betwijfeld, daarvoor zou er veel meer geïnvesteerd moeten zijn. We zien paarden, schapen, koeien en kippen – het toekomstbeeld zal per diersoort

verschillen. Alles bij elkaar stellen we vast dat in dit uitgestrekte, open landschap de boerderijen toch een grote diversiteit kennen. Overigens staan er heel weinig 'burgerwoningen' tussen de boerderijen. We draaien het erf op van melkveehouderij 'Asjesgoed', waar een terras en bord langs de weg ons uitnodigen om te pauzeren met koffie en gebak. Aan de stal is een winkel/theeschenkerij en workshopruimte vastgebouwd. Boven kun je via een raam 'koe-koeloen' naar het melkvee in de moderne open stal. Motor voor dit alles is Esther, de vrouw van Hendry van Ittersum, die het bedrijf van huis uit heeft overgenomen. Esther heeft gezocht naar een manier om eigen activiteiten op het bedrijf te organiseren. Het is haar 'stadse' invloed die ervoor gezorgd heeft dat deze uitbreiding van het boerenbedrijf tot stand is gekomen. Hendry bevestigt dat hij er alleen nooit op gekomen zou zijn, maar ziet deze verbreding wel echt als een gezamenlijke onderneming. Voor de polder is het een vernieuwing, waar met de nodige reserves naar gekeken wordt. Het agrarisch bedrijf zou toch genoeg moeten opleveren.

We rijden verder over de lange, rechte polderwegen naar Mastenbroek. Hoewel wij het landschap als wijds en open ervaren, wijst veldwerkleider Gerard Hendrix ons op de bomen rond het dorp, zie het zicht op de kerktoren en omringende huizen belemmeren. "Die gaan we deels omhakken, om de oorspronkelijke zichtlijnen terug te brengen in het landschap". Bert Würsten, koster van de kerk en beheerder van het Trefpunt in Mastenbroek, bevestigt dat de bewoners de zichtlijnen graag terug zien komen. Terwijl hij ons in het zonnetje vertelt over het dorp, komen de kinderen van de basisschool naar buiten en fietsen langs de rechte wegen naar huis. "Kinderen fietsen hier vele kilometers en zijn dat gewend. Ook later, voor feesten en de middelbare school is fietsen heel normaal". Over de weg komt onophoudelijk (vracht)verkeer achter ons langs rijden. Mastenbroek is een bekende sluiproute. Maar zelden stopt een auto in het dorp. Behalve de verbrede kolk, waar boten elkaar konden passeren, is er ook weinig te zien. Mastenbroek heeft geen winkels of horeca. Het is een kerkelijk gerichte bevolking, over het algemeen meer doeners dan pratens.

Ook wij passeren de fietsende kinderen, op weg naar Marco van de Vegte, melkveehouder, statenlid en actief betrokken bij de polder. Zijn grote boerderij staat op een terp en is al heel lang in het bezit van zijn familie. Ook hij denkt dat zijn jongste zoon later het bedrijf zal overnemen. Dat is vanzelfsprekend in deze grote welvarende polder, waar de boerderijen groot zijn en toekomstbestendig. "Wij zijn eigenaren van de grond, in tegenstelling tot de pachtboeren van Kampereiland. Dat maakt ons tot 'koningen op ons erf'". Soms is dan inbreng van buitenaf nodig om veranderingen op gang te brengen. "Vroeger was de polder 'met krantenpapier dichtgeplakt', zoals wij hier zeggen. Wat er buiten de polder gebeurde, interesseerde ons niet. Dat is wel veranderd. Nu zijn bijvoorbeeld twee broers uit Twente in de polder komen boeren. En die zetten gelijk een groot bedrijf neer met meer dan 300 koeien. Dat zet ons wel aan het denken over onze eigen bedrijfsvoering!" Nog steeds is volgens Marco de sociale omgang in de polder beperkt. We kennen elkaar, maar gaan niet bij elkaar op de koffie. Dus als er mensen van buiten hier komen wonen, vinden we dat prima, maar we gaan ook daar niet op de koffie. Het bedrijf staat in alles centraal. Ouders verhuizen naar Kampen als de boerderij overgenomen wordt door een zoon. Kinderen die niet op het bedrijf komen, vertrekken uit de polder. Wat overblijft is een trotse, gesloten en gelovige gemeenschap – die gewend is haar eigen zaken op te lossen.

Terug in De Kandelaar bespreken we onze ervaringen. We hebben allemaal de indruk kennismemaakt te hebben met een weinig diverse leefwereld, die tegelijk een zeer onderscheiden identiteit heeft verworven. We vragen ons af hoe de toekomst van deze gemeenschap er uit ziet. Zwolle zet een wijk van 450 woningen pal tegenover de 200 woningen van 's Heerenbroek. Jacoline: "dat is verwoesting van een eeuwenoude samenleving!" We hebben vraagtekens gezet bij de toekomstbestendigheid van een deel van de boerderijen die we hebben gezien. Positief geformuleerd zal de toekomst er heel anders uit gaan zien, waarbij diversiteit van beroepen en bebouwing, van het landschap en de

bewoners zal toenemen. Een verbetering, als we maar tijd nemen voor dat proces.

Later stuurt Jacoline nog wat foto's van 's Heerenbroek. En schrijft: "Al van oudsher loopt er een weg dwars door 's-Heerenbroek. Het dorp is daarom geen gesloten gemeenschap. Mensen van buiten worden niet als indringers gezien. Wat je helaas wel vaak ziet, is dat mensen van buiten hier wel willen wonen en van de geneugten van het platteland willen profiteren, maar daar niets voor terug willen doen. Je ziet ze nergens, doen kinderen soms in stad op school, willen niets doen voor de gemeenschap (geldt niet voor iedereen!!). Maar in een dorp is dit juist heel belangrijk! 's-Heerenbroek heeft een bloeiend verenigingsleven. En wist je dat de school in 's Heerenbroek altijd hoog scoort, veel ouders hebben een hogere opleiding gehad dan gemiddeld is in Nederland!! Veel "stadsen" hebben nog wel eens het beeld van domme plattelanders maar er is veel kennis, ondernemerschap en lef voor nodig om een eigen bedrijf te runnen, "zelf de broek ophouden"."

